

พัฒนาการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยในระบอบประชาธิปไตย

พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๒๖

นายวิทยา นียมกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๑

ISBN 974-568-616-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014024

DEVELOPMENT OF THE ORGANIZING OF SECONDARY EDUCATION

IN THAILAND UNDER THE DEMOCRATIC GOVERNANCE

B.E. 2475 - 2526

Mr. Wittaya Niyomkool

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พัฒนาการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยในระบอบ

ประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๖

โดย

นายวิทยา นิยมกุล

ภาควิชา

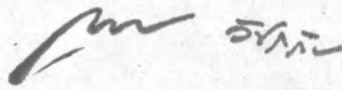
บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ

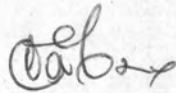
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

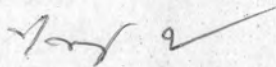
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

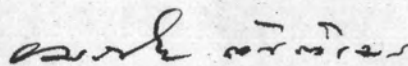
ประธานกรรมการ

(อาจารย์สวัสดิ์ จงกล)

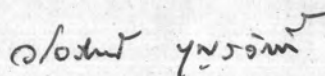
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิทยา นิยมกุล : พัฒนาการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๒๖ (DEVELOPMENT OF THE ORGANIZING OF SECONDARY EDUCATION IN THAILAND UNDER THE DEMOCRATIC GOVERNANCE B.E. 2475-2526)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์, ผศ.ดร.อมรชัย ดันติเมธ, ๓๔๓ หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดหมายเพื่อศึกษาความเป็นมา การเปลี่ยนแปลง และความเหมาะสมของการจัดมัธยมศึกษาไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เข้าสู่ประชาธิปไตยเป็นต้นมา

ผลการวิจัยพบว่า ช่วงแรกของสมัยประชาธิปไตย (พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๘๔) มีนโยบายสร้างความเสมอภาคในโอกาสเรียนมัธยมศึกษา ส่งเสริมประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองดี เน้นองค์สามคือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา หลักสูตรจัดเป็นวิชาย่อย การสอนยึดการท่องจำตำราและจดบันทึกคำสอนของครู ประเมินผลด้วยระบบร้อยละ หน่วยงานบริหารมัธยมศึกษาคือกองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา ขยายจำนวนโรงเรียนมัศึกษามากขึ้น แต่ตัดสองชั้นสุดท้ายไปให้มหาวิทยาลัยจัดด้วยหวังให้คนหันไปเรียนอาชีวศึกษาได้ง่ายขึ้น มีครูสภาบริหารงานบุคคล ส่งเสริมคุณวุฒิและตำแหน่งครูอาจารย์ให้ก้าวหน้ามั่นคง แต่มีงบประมาณน้อย

ช่วงตั้งแต่สิ้นสงครามโลกครั้งที่สองถึงเริ่มปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. ๒๔๘๐-๒๕๑๖) ยังคงมีนโยบายสร้างความเสมอภาค เน้นองค์สี่คือเพิ่มหัตถศึกษาเข้ามาด้วย และความต้องการกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศ หลักสูตรยึดสังคมและประสบการณ์รวมวิชาย่อยเข้าเป็นหมวด เรียนด้วยการทำจริง การประเมินผลยังคงใช้ระบบร้อยละ หน่วยงานบริหารมัธยมศึกษาคือกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นให้ทั่วถึงทุกอำเภอ มีการเปิดสอนผลัดบ่าย นำชั้นเตรียมอุดมศึกษากลับมาจัดเองแทนมหาวิทยาลัย และมีโครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาหลายรูปแบบ ระยะนี้มีงบประมาณมากขึ้น คุณวุฒิและตำแหน่งของครูดีขึ้น

สมัยปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๖) มีนโยบายการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เน้นประชาธิปไตย จริยศึกษา พลศึกษา การงานอาชีพ และบูรณาการ มุ่งให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการทำงาน หลักสูตรกว้างมีวิชาบังคับและวิชาเลือกซึ่งจัดตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถได้หลายแบบ การสอนยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ ประเมินผลเป็นรายวิชาด้วยระบบหน่วยการเรียน หน่วยงานบริหารมัธยมศึกษาคือกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา มีคณะกรรมการข้าราชการครูบริหารงานบุคคล ครูเจริญก้าวหน้าด้านคุณวุฒิและตำแหน่งมากขึ้น จัดว่าความพยายามส่วนรวมเรื่องนโยบาย หลักสูตร องค์การ และปัญหาของชาติ มีความสอดคล้องกันตลอดมา

แนวโน้มในอนาคตจะมีการเน้นการทำงานและอาชีพอิสระ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การปรับปรุงเกี่ยวกับรายวิชา ระเบียบประเมินผล การมอบอำนาจสู่จังหวัดและโรงเรียนมากขึ้น

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๓๐

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พัฒนาการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยในระบอบ ประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๒๖
ชื่อนิสิต	นายวิทยา นิยมกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ดันดีเมธ
ภาควิชา	บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	๒๕๓๐

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการมัธยมศึกษาไทยในช่วงระยะเวลาที่มี
การปกครองระบอบประชาธิปไตย ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๒๖
๒. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ของไทยในแต่ละยุคสมัยของช่วงเวลาดังกล่าว
๓. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุและผลต่อจนความเหมาะสมของการเปลี่ยนแปลง
ดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. กำหนดปัญหา สร้างกรอบความคิดเบื้องต้นในการค้นคว้าโดยแบ่งระยะเวลา
ของเรื่องที่ศึกษาออกเป็นช่วงสมัยต่าง ๆ ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด และเลือกองค์-
ประกอบทางการบริหารการศึกษาเป็นประเด็นพิจารณา
๒. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ ซึ่งเป็นเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ
เช่น หนังสือ บทความจากวารสาร รายงานการประชุม สัมมนา วิทยานิพนธ์และงานวิจัย
กฎหมาย ระเบียบและคำสั่งต่าง ๆ ทางราชการ และการสัมภาษณ์ในขอบข่ายที่เกี่ยวข้อง
๓. วิเคราะห์ข้อมูล
๔. อภิปราย สร้างข้อสมมุติเพื่ออธิบายปรากฏการณ์และอภิปรายความหมาย
สรุปผลการค้นพบเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การจัดมัธยมศึกษาในช่วงแรกของสมัยที่ประเทศเปลี่ยนแปลงการปกครองมาอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนี้มีนโยบายสร้างความเสมอภาคในโอกาสเรียนมัธยมศึกษาให้เท่าเทียมกัน มุ่งพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ความเป็นประชาธิปไตย จริยธรรม เน้นองค์สามคือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และเน้นให้คนหันไปเรียนอาชีพแทนมุ่งมหาวิทยาลัย หลักสูตรแยกออกเป็นวิชาย่อย ๆ ตามความเชื่อเพื่อฝึกให้ชำนาญพื้นฐานเฉพาะด้านแล้วจะรวมกันเป็นความสามารถสูงขึ้นไปเอง มีการประเมินผลแบบให้ผ่านเกณฑ์ครึ่งหนึ่งของคะแนนรวมทุกวิชา เน้นการใช้วิชาสังคมศึกษาให้พัฒนาประชาธิปไตย การเรียนการสอนยึดครูเป็นศูนย์กลางและเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ยึดทฤษฎีการเรียนรู้แบบเก่าของนักจิตวิทยา ซึ่งได้จากผลการทดลองกับสัตว์ ภาพรวมส่วนใหญ่ของวิธีสอนที่ครูใช้คือ ให้ท่องจำตำราและจดบันทึกคำสอนของครู การจัดองค์การมีลักษณะสอดคล้องรับกับนโยบายและหลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของประเทศขณะนั้น กล่าวคือขยายการจัดตั้งโรงเรียนให้มีจำนวนมากขึ้น ศศ ๒ ชั้นปศุศท้ายไปให้มหาวิทยาลัยจัด เรียกว่าเตรียมอุดมศึกษา เพื่อหันเหคนไปเรียนอาชีพมากขึ้น มีหน่วยงานเจ้าสังกัด คือกองโรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา ส่วนการบริหารงานบุคคล ขึ้นกับวุฒสภาซึ่งทำหน้าที่แทน ก.พ. ครูอาจารย์มีความมั่นคงทางราชการและเริ่มมีความเจริญก้าวหน้าทางตำแหน่งและคุณวุฒิ แต่ด้านการงบประมาณในช่วงนี้มีน้อย

ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงก่อนปฏิรูปการศึกษายังคงมีนโยบายสร้างความเสมอภาคในโอกาสเรียนมัธยมศึกษาเท่าเทียมกันมากขึ้น เน้นองค์สี่คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา หัตถศึกษา มุ่งมีศีลธรรมจรรยาประชาธิปไตย พลศึกษา และเชิงอาชีพมากขึ้น มุ่งพัฒนาโรงเรียนส่วนภูมิภาค ความคิดของชุมชนมุ่งให้เป็นคนดีเช่นเดียวกับยุคที่แล้ว แต่เพิ่มเรื่องเป็นกำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ส่วนที่สอนอาชีพโดยตรงจัดเป็นโรงเรียนมัธยมสายอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาอีกประสบการณ์และสังคมเป็นหลัก เน้นให้ได้รับประสบการณ์ตรง ให้เรียนด้วยการกระทำหรือปฏิบัติจริง การแยกเป็นวิชาย่อยเริ่มเปลี่ยนมารวมเข้าด้วยกัน เป็นหมวดวิชาหรือวิชารวมตามความเชื่อเรื่องบูรณาการ มีการเก็บคะแนนเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินผลตลอดปีเป็นการเรียนการสอนแบบพัฒนาการ สอดคล้องนโยบายสมัยนั้น การจัดองค์การก็สนองนโยบายและหลักสูตรเช่นกัน คือขยายการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มามากขึ้น กระจายไปถึงทุกอำเภอและเพิ่มปริมาณในรูปแบบเปิดสอนผลัดบ่ายด้วย รวมทั้งรับชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่เคยมอบไว้กับ

มหาวิทยาลัยกลับคืนมาจัดเอง มีการจัดกรมเจ้าสังกัดเป็นกรมวิสามัญศึกษา กองซึ่งเป็นผู้ดูแล โดยตรงคือกองโรงเรียนรัฐบาล มีโครงการพิเศษในรูปต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนในขณะที่ระดับชาติกำลังมุ่งพัฒนาประเทศทางวัตถุ เช่น สิ่งก่อสร้าง ถนนหนทาง สาธารณูปโภค งบประมาณการศึกษา ก็มากจนนำหน้ากระทรวงอื่นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทั้งมีเงินช่วยเหลือในรูปให้กู้ยืมจากต่างประเทศด้วย ตำแหน่งและคุณวุฒิครูอาจารย์ก็ดีขึ้นกว่าเดิม เป็นข้าราชการชั้นเอกได้มากขึ้น ในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนก็เป็นได้ถึงขั้นพิเศษ ด้านคุณวุฒิก็มีโอกาสเรียนต่อระดับปริญญาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และการเปิดสอนภาคค่ำมากขึ้น ในตอนท้ายของช่วงสมัย เรื่องตำแหน่ง มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบชั้น เป็นระบบระดับตามการจำแนกตำแหน่ง การจัดใน เรื่ององค์การ หลักสูตรและนโยบายมีความสอดคล้องรับกัน

สมัยปัจจุบันอัน เป็นช่วงที่มีการปฏิรูปการศึกษา เกิดนโยบายการศึกษา เพื่อชีวิตและสังคม คึกคักให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และรักการทำงาน ยังคงเน้นการมีความเสมอภาคแต่เพิ่ม การเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณและเน้นที่คุณภาพมากกว่าเดิม ทั้งยังเน้นความเป็นพลเมืองดี ความเป็นประชาธิปไตย จริยศึกษาและพลศึกษา เช่นเดียวกับหลักสูตรเดิม แต่หลักสูตรใหม่นี้เป็น หลักสูตรกว้างที่ไม่แบ่งแยกเป็นแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกอักษรศาสตร์หรือศิลปะ และแผนกทั่วไป เหมือนช่วงสมัยที่ผ่านมาแล้ว แต่สามารถจัดแผนการเรียนประกอบด้วยวิชาเลือกต่าง ๆ กันโดย มีวิชาบังคับครบได้มากมายหลายลักษณะ หลักสูตรสมัยนี้มีจุดที่เน้นมากกว่าเดิม คือพลศึกษา กิจกรรม และการงานอาชีพ รวมทั้งหลักการในเรื่องบูรณาการ ระบบการเรียนการสอนและ ประเมินผลเป็นแบบหน่วยการเรียนซึ่งเข้ามาแทนที่ระบบคะแนนต่อร้อย ซึ่งสร้างความเป็นธรรม และลดความสิ้นเปลืองให้แก่ นักศึกษามากขึ้น การสอนในปัจจุบันยึดสังคม สมัยนี้มีกองการมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยควบคุมดูแลส่งเสริม การจัดสรรงบประมาณมีมากเช่นเดียวกับ สมัยประชาธิปไตยช่วงที่สอง การบริหารงานบุคคลมีคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.ร.) เป็น ผู้จัดแทนที่องค์การเก่าคือคุรุสภา ครูอาจารย์มีความเจริญก้าวหน้าด้านตำแหน่งและคุณวุฒิขึ้นมา ในกลุ่มครูผู้สอนก็เลื่อนไปได้ถึงระดับสูงเท่าขั้นพิเศษในอดีต ผลของการจัดองค์การ หลักสูตรและ นโยบายสอดคล้องกัน

แนวโน้มในอนาคตของการมัธยมศึกษาที่คาดว่าจะมี คือการปรับเนื้อหาบางรายวิชา และเพิ่มรายวิชาให้เหมาะสม การปรับปรุงระเบียบ วิธีประเมินผล การเน้นมากขึ้นในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนกับการทำงาน เรื่องวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การมอบอำนาจ ระดับจังหวัดและโรงเรียนมากขึ้น เป็นต้น

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

WITTAYA NIYOMKOOL : DEVELOPMENT OF THE ORGANIZING OF SECONDARY EDUCATION IN THAILAND UNDER THE DEMOCRATIC GOVERNANCE B.E.2475-2526. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.PAITOON SINLARAT, Ph.D., ASSI. PROF. AMORNCHAI TANTIMET, Ph.D. 343 PP.

This study was to analyze and discuss the events and historical changes in the organizing of Thai secondary education from the revolutionary year B.E.2475 up to B.E.2526 through democratic governance.

During the first period (B.E.2475-2489) the policy was on equality of educational opportunity for all Thai and fostering good citizenship, democracy, and ethic. Tripartite development (academic, ethical, physical) was emphasized. Subject curriculum was implemented to develop basic background. Fifty percent as pass rate, teacher center and subject matter oriented, memorization and note taking were practised as in the past. Two final years of secondary education was transformed to university preparatory classes under university administration. Secondary schools were under General Education Department. Teachers' Council was responsible for personnel administration. Budgetary provision was inadequate.

During the second period (B.E.2490-2516) the policy of equality was strengthened. Quadruple development (academic, ethical, physical, manual) and manpower development were emphasized. Experiences and society were stressed. Formative and summative test and percentage system were used. More schools were opened, two shifts were organized, pre-university classes were brought back and special development programs were initiated. The budget was high and added by foreign aid. Teachers' tenure and professional promotion were better organized.

During the contemporary period (B.E.2517-2526) the educational reform stressing on "education for life and society" has been implemented. Core curriculum allows various study programs to suit students' aptitude. Objectives of learning are stressed. Percentage system was replaced by credit system. The budget was fairly increased. Teacher Civil Service Commission was responsible for personnel administration. Tenure and professional promotion was further better organized.

Trend would be the emphasis on career, education for self employment science and technology. Curriculum content and regulations would be modified. Delegation of authority to provinces and schools would be set up and implemented.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๓๐

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

Then analyzing the events by educational administrative principles accordingly.

2. Collecting data

Collect data from primary and secondary sources namely laws, and regulations, report of the meeting and seminar, research report, text, articles from journals, and interviews.

3. Analysis

Analyze and present data collected from 2

4. Discussion

Set up hypothesis to verify the events then discuss and conclude the verified suppositions into findings and research report.

Findings:

Three periods were broadly divided to describe the development of secondary education in Thailand during the democratic governments. During the first period (B.E. 2475 - 2489) secondary education was regarded as one of the six major resolutions of the government to bring up equality of educational opportunity for all Thai. In addition the government aimed at fostering good citizenship, democracy, and ethic in secondary school students. Tripartite development e.g. academic, ethical and physical were strongly emphasized. Certain measures were made to divert university bound students to enter vocational education. Subject curriculum was implemented in order to develop secondary students basic background strong enough for further professional learning. Criterion reference test, fifty percent as pass rate for every subject was regulated. Social study was expected to be tool for developing democracy. Teacher centre, subject matter oriented, memorization, and note taking were widely used by teachers and generally acceptably by

public. From the middle of this period the two final years of secondary education was transformed to university preparatory classed under university administration. Secondary schools were under the jurisdiction of General Education Department. Personnel administration was responsible by Teachers' Council which represented the Civil Service commission. In general teachers tenure was secured, while their professional promotion was also satisfactorily administered. Regretably budgetary provision was inadequate.

During the second period (B.E. 2490 - 2516), equality of educational opportunity was further strengthened. Quadruple development (academic, ethical, physical, and manual training) was brought up as highlight. Attention was given to develop educational standard in rural schools. Manpower development to synchronize with national development was drawn to the attention of all sectors concerned. Vocational training was responsible by vocational schools under the jurisdiction of vocational Education Department. Experiences and society were stressed in secondary school curriculum thus direct experiences, learning by doing, and core areas were visibly seen. Formative and summative test was introduced. More secondary schools were opened and spreaded to district level. Two shifts (morning and afternoon sessions) were inevitably organized in urban areas since cohort of student flooded secondary schools. Pre-university classes were disbanded and brought back to secondary schools. General Education Department administered all secondary schools. Special programmes were initiated to support secondary schools both in terms of quality and quantity development. Tenure and professional promotion were further well organized.

During the contemporary period (B.E. 2517 - present) educational reform which stresses on "education for life and society" has been widely accepted and implemented. Equality of educational opportunity has been further carried on but quality development is regarded as more important to its quantity counterpart. Core curriculum with a great deal of integration has been constructed and implemented. Thus educational stream i.e. science, art, and general major, was constituted by various study programmes to suit student's ability, interest, and aptitude. Percentage system was replaced by credit and unit system. Budget has been increasingly provided for expanding secondary schools to service village areas. Teacher Civil Service Commission was authorized to be responsible for personnel administration while Teachers' Council was empowered to look after teachers' welfare and professional development. Such changes resulted in better promotion for teachers both in terms of profession and tenure.

The foreseeable trend of secondary education is manifold. Administratively decentralization especially decision making should be delegated to provincial and school authorities. Administration by committee represented by various sectors would replace administration by a designated person. Sharing of educational resources among private sectors and government schools as well as among various departments in the Ministry of Education would systematically developed. Curriculum development would be made to diversify content to suit local situations and needs as well as updating concepts and learning experiences to match with rapid progress of science and technology. In addition education for entrepreneurship or self employ would be developed. Instructional situation would be more diversified and various types of instructional media would be introduced. Evaluation and regulations

concerning evaluation would accordingly modified to suit advancement
educational development mentioned above.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากคณาจารย์ผู้สอนในภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ความคิดอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ต้นติเมธ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำปรึกษาแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คูปรัดน์ ให้คำแนะนำในการปรับแนวคิดให้เหมาะสม อาจารย์สวัสดิ์ จงกล ได้กรุณาแนะนำการจัดลำดับขั้นตอนและแก้ไขรายละเอียดของเนื้อหาใจความให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจารย์เจิม สิบขจร ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาได้กรุณาสนใจติดตาม ให้คำปรึกษาและคำสัมภาษณ์บางเรื่อง นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำและการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ในแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ อีกหลายสถาบัน

ผู้วิจัยขอระลึกถึงความกรุณาและความอนุเคราะห์จากทุกท่านด้วยความเคารพนับถือและซาบซึ้งในพระคุณอย่างสูง

วิทยา นิยมกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญแผนภูมิ	ธ

บทที่

๑	บทนำ	๑
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
	ขอบเขตของการวิจัย	๔
	ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	๕
	วิธีดำเนินการวิจัย	๕
	การเสนอรายงานการวิจัย	๘
	เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒	การจัดมัธยมศึกษาไทยในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕	๒๒
	๒.๑ การจัดมัธยมศึกษาในระยะแรก	๒๒
	๒.๑.๑ สมัยโบราณ	๒๒
	๒.๑.๒ สมัยเริ่มมีโรงเรียน	๒๓
	๒.๒ การปฏิรูปมัธยมศึกษาในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์	๒๔
	๒.๒.๑ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	
	(พ.ศ. ๒๔๑๑ - ๒๔๕๓)	๒๔
	(๑) จุดมุ่งหมายมัธยมศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ	๒๔

บทที่

หน้า

(๒) พัฒนาการของหลักสูตรมัธยมศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ	๒๕
(๓) การจัดตั้งโรงเรียน องค์การบริหาร และการบริหารบุคคลในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ...	๓๑
(๔) ผลสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการจัดมัธยมศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ	๓๕
๒.๒.๒ สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง (พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๔๗๕)	๓๖
(๑) นโยบายการจัดมัธยมศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ และพระปกเกล้าฯ	๓๖
(๒) พัฒนาการของหลักสูตรมัธยมศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ และพระปกเกล้าฯ	๓๘
(๓) การจัดองค์การบริหารสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ และพระปกเกล้าฯ	๔๒
(๔) ผลสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการจัดมัธยมศึกษาสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ และพระปกเกล้าฯ ..	๔๖
๓ การจัดมัธยมศึกษาไทยในช่วงแรกของสมัยประชาธิปไตย (พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๘๔)	๔๘
๓.๑ นโยบายการจัดมัธยมศึกษาซึ่งเน้นความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยและมุ่งความเป็นคนดีตามอุดมคติของสังคมไทย	๔๘
๓.๑.๑ นโยบายมัธยมศึกษาตามแผนการศึกษาของชาติ	๔๘
๓.๑.๒ นโยบายมัธยมศึกษาในรัฐธรรมนูญ	๕๐
๓.๑.๓ นโยบายมัธยมศึกษาของรัฐบาล	๕๑
ข้อสรุปเกี่ยวกับนโยบายมัธยมศึกษาสมัยประชาธิปไตยช่วงแรก	๕๔

บทที่

๓.๒	พัฒนาการของหลักสูตรมัธยมและเตรียมอุดมศึกษา	๕๕
๓.๒.๑	หลักสูตรภาษาไทย	๕๖
๓.๒.๒	หลักสูตรภาษาต่างประเทศ	๕๘
๓.๒.๓	หลักสูตรคณิตศาสตร์	๕๙
๓.๒.๔	หลักสูตรวิทยาศาสตร์	๖๐
๓.๒.๕	หลักสูตรสังคมศึกษา	๖๓
๓.๒.๖	หลักสูตรศิลปศึกษา พละนามัย ลูกเสือ ฯลฯ	๖๗
๓.๒.๗	หลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา	๗๑
	ข้อสรุปเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาสมัยประชาธิปไตยช่วงแรก	๗๒
๓.๓	การจัดองค์การที่เกี่ยวข้องกับมัธยมศึกษาและองค์การบริหารงานบุคคล ในรูปคุรุสภา	๗๓
๓.๓.๑	กรรมการศึกษา	๗๓
๓.๓.๒	การจัดตั้งหน่วยงาน	๗๔
๓.๓.๓	คุรุสภาและการบริหารงานบุคคล	๗๖
๓.๓.๔	การจัดสรรงบประมาณในช่วงแรกของสมัยประชาธิปไตย .	๘๐
	ข้อสรุปด้านการจัดองค์การในช่วงแรกของสมัยประชาธิปไตย	๘๒
๓.๔	วิเคราะห์การจัดมัธยมศึกษาในช่วงแรกของสมัยประชาธิปไตย	๘๒
๓.๔.๑	วิเคราะห์นโยบายมัธยมศึกษาสมัยประชาธิปไตยช่วงแรก..	๘๓
๓.๔.๒	วิเคราะห์การจัดหลักสูตรมัธยมศึกษาสมัยประชาธิปไตย ช่วงแรก	๘๘
๓.๔.๓	วิเคราะห์การจัดองค์การ งบประมาณ และการบริหาร งานบุคคล	๙๔
	ข้อสรุปบทวิเคราะห์การจัดมัธยมศึกษาไทยสมัยประชาธิปไตย ช่วงแรก	๙๘

บทที่

๔	การจัดมัธยมศึกษาไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึง เริ่มงานปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ.๒๔๘๑ - ๒๕๑๖)	๑๐๐
๔.๑	นโยบายการจัดมัธยมศึกษาผู้ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ..	๑๐๐
๔.๑.๑	นโยบายมัธยมศึกษาในแผนการศึกษาของชาติ	๑๐๐
๔.๑.๒	นโยบายมัธยมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษา	๑๐๒
๔.๑.๓	นโยบายมัธยมศึกษาในรัฐธรรมนูญ	๑๐๕
๔.๑.๔	นโยบายมัธยมศึกษาตามคำแถลงของรัฐบาล	๑๐๖
	ข้อสรุปนโยบายการจัดมัธยมศึกษาในผู้ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ	๑๑๐
๔.๒	พัฒนาการของหลักสูตรและการจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสม	๑๑๑
๔.๒.๑	หลักสูตรรายหมวดวิชาในช่วงก่อน พ.ศ. ๒๕๐๓	๑๑๔
	(๑) หลักสูตรภาษาไทย	๑๑๕
	(๒) หลักสูตรภาษาต่างประเทศ	๑๑๕
	(๓) หลักสูตรคณิตศาสตร์	๑๑๘
	(๔) หลักสูตรวิทยาศาสตร์	๑๒๐
	(๕) หลักสูตรสังคมศึกษา	๑๒๒
	(๖) หลักสูตรศิลปศึกษา พลานามัย และอื่น ๆ	๑๒๔
๔.๒.๒	หลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ.๒๕๐๓	๑๒๖
๔.๒.๓	การจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสม	๑๓๒
	ข้อสรุปเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาผู้ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ	๑๓๖
๔.๓	การจัดองค์การและการได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ	๑๓๗
๔.๓.๑	การจัดตั้ง ขยาย และปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษา	๑๓๗
	(๑) การเปิดสอนชั้นเตรียมอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	๑๓๘
	(๒) โครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสม	๑๔๐

(๓) โครงการโรงเรียนมัธยมรัชดาภิเษก	๑๔๑
(๔) โครงการเปิดโรงเรียนประจำอำเภอ	๑๔๒
(๕) โครงการพัฒนาโรงเรียนในส่วนภูมิภาค	๑๔๒
(๖) โครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมในชนบท	๑๔๒
๔.๓.๒ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศเกี่ยวกับการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา	๑๔๓
๔.๓.๓ องค์การบริหารมัธยมศึกษาและหน่วยเกี่ยวข้องสนับสนุน ..	๑๔๔
(๑) กองโรงเรียนรัฐบาลของกรมสามัญศึกษาหรือ กรมวิสามัญศึกษา	๑๔๔
(๒) กองการมัธยมศึกษาและการรวมกรมวิสามัญศึกษา กับกรมสามัญศึกษา	๑๔๕
(๓) หน่วยงานที่สนับสนุนการจัดมัธยมศึกษา	๑๔๖
๔.๓.๔ การส่งเสริมมัศึกษาด้านงบประมาณและบุคลากร	๑๕๐
ข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดองค์การในยุครับความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ	๑๕๗
๔.๔ วิเคราะห์การจัดมัธยมศึกษาสมัยรับความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ	๑๕๘
๔.๔.๑ วิเคราะห์นโยบายขยายตัวและปรับปรุงคุณภาพ การมัธยมศึกษา	๑๕๙
๔.๔.๒ วิเคราะห์การจัดหลักสูตรมัธยมศึกษาที่พัฒนาจาก การศึกษาแนวคิดในต่างประเทศ	๑๖๕
๔.๔.๓ วิเคราะห์การจัดองค์การบริหาร หน่วยงานเกี่ยวข้อง งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล	๑๖๙
ข้อสรุปทวิเคราะห์การจัดมัธยมศึกษาสมัยรับความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ	๑๗๗

บทที่

หน้า

๔	การจัดมัธยมศึกษาไทยในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๒๖)	๑๗๕
๕.๑	นโยบายการจัดมัธยมศึกษาซึ่งเน้นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม	๑๘๑
๕.๑.๑	นโยบายมัธยมศึกษาในแผนการศึกษาชาติสมัยปฏิรูป การศึกษา	๑๘๑
๕.๑.๒	นโยบายมัธยมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ	๑๘๔
๕.๑.๓	นโยบายมัธยมศึกษาในรัฐธรรมนูญสมัยปฏิรูปฯ	๑๘๕
๕.๑.๔	นโยบายคำแถลงของรัฐบาลยุคปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน	๑๘๖
	ข้อสรุปการจัดมัธยมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม	๑๘๙
๕.๒	พัฒนาการของหลักสูตรซึ่งมุ่งการทำงานและอาชีพ	๑๙๐
๕.๒.๑	การปฏิรูปการศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘	๑๙๐
๕.๒.๒	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พ.ศ. ๒๕๒๔	๑๙๑
๕.๒.๓	โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พ.ศ. ๒๕๒๔	๑๙๓
๕.๒.๔	การเรียนการสอนและการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่	๑๙๕
	ข้อสรุปเรื่องพัฒนาการของหลักสูตรซึ่งมุ่งการทำงานและอาชีพ	๑๙๘
๕.๓	การจัดองค์การบริหารมัธยมศึกษาและองค์การบริหารงานบุคคลในรูปแบบ คณะกรรมการข้าราชการครู	๑๙๙
๕.๓.๑	การจัดองค์การบริหารและสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา	๑๙๙
	(๑) การแบ่งส่วนราชการในระดับกระทรวงศึกษาธิการ	๑๙๙
	(๒) การจัดหน่วยงานภายในกรมสามัญศึกษา	๒๐๑
	(๓) การจัดองค์การภายในโรงเรียนมัธยม	๒๐๒
๕.๓.๒	การขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน	๒๐๓
๕.๓.๓	องค์การบริหารงานบุคคลในรูปแบบคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.)	๒๐๕

บทที่

หน้า

๕.๓.๔	กฎหมายควบคุมความประพฤตินักเรียน	๒๑๐
๕.๓.๕	การจัดสรรงบประมาณให้การมัธยมศึกษา	๒๑๒
	ข้อสรุปการจัดองค์การบริหารมัธยมศึกษา	๒๑๓
๕.๔	วิเคราะห์การจัดมัธยมศึกษาไทยในสมัยปัจจุบัน	๒๑๕
๕.๔.๑	วิเคราะห์นโยบายมัธยมศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม	๒๑๕
๕.๔.๒	วิเคราะห์พัฒนาการของหลักสูตรซึ่งมุ่งการทำงาน	๒๑๙
	(๑) หลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๓	๒๑๙
	(๒) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘	๒๒๑
	(๓) หลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พ.ศ. ๒๕๒๔	๒๒๒
๕.๔.๓	วิเคราะห์การจัดองค์การบริหารมัธยมศึกษา การบริหาร งานบุคคล และการจัดงบประมาณในสมัยปัจจุบัน	๒๓๘
	ข้อสรุปทวิเคราะห์การจัดมัธยมศึกษาไทยสมัยปัจจุบัน	๒๔๔
๖	สรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
๖.๑	นโยบายมัธยมศึกษาไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย	๒๕๗
๖.๒	หลักสูตรและการสอนมัธยมศึกษาเพื่อสนองวัตถุประสงค์สังคม ประชาธิปไตย	๒๕๙
๖.๓	การจัดองค์การ งบประมาณ และการบริหารบุคลากร เพื่องาน มัธยมศึกษาของรัฐบาลในสมัยประชาธิปไตย	๒๖๖
๖.๔	อภิปราย	๒๖๘
๖.๕	แนวโน้มในอนาคตและข้อเสนอแนะ	๒๗๒
	เอกสารอ้างอิง	๒๗๔
	ภาคผนวก	๒๘๑
	ประวัติ	๒๘๓

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑	การเปิดสอนชั้นเตรียมอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ๒๙๒
ตารางที่ ๒	การเปิดสอนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ พ.ศ. ๒๔๙๕ . . . . . ๒๙๓
ตารางที่ ๓	โรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสมแบบที่ ๑ . . . . . ๒๙๗
ตารางที่ ๔	โรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสมแบบที่ ๒ . . . . . ๒๙๘
ตารางที่ ๕	ข้อมูลจำนวนครู นักเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา ในปัจจุบัน ๓๐๐
ตารางที่ ๖	เปรียบเทียบงบประมาณกรมสามัญศึกษาด้านมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๔๑๙ และ พ.ศ. ๒๕๒๖ . . . . . ๓๐๑
ตารางที่ ๗	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๔ . . . . . ๓๑๔
ตารางที่ ๘	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมสูง พ.ศ. ๒๔๕๔ . . . . . ๓๑๔
ตารางที่ ๙	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนกลาง พ.ศ. ๒๔๕๖ . . . . . ๓๑๕
ตารางที่ ๑๐	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๔๕๖ . . . . . ๓๑๕
ตารางที่ ๑๑	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๔๗๑ . . . . . ๓๑๖
ตารางที่ ๑๒	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๔๘๐ และ พ.ศ. ๒๔๙๓ . . . . . ๓๑๙
ตารางที่ ๑๓	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๔๘๐ และ พ.ศ. ๒๔๙๓ . . . . . ๓๑๙
ตารางที่ ๑๔	อัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๑ และ พ.ศ. ๒๔๙๘ . . . . . ๓๒๐
ตารางที่ ๑๕	ลักษณะการจัดองค์การบริหารมัธยมศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องสนับสนุนจากอดีตถึงปัจจุบัน ๓๒๓
ตารางที่ ๑๖	เปรียบเทียบงบประมาณการศึกษาไทยสมัยต่าง ๆ ของรัฐบาล ในระบบอบประชาธิปไตย ๓๔๐

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ ๑ ลำดับขั้นตอนปฏิบัติงานวิจัย	๗
แผนภูมิที่ ๒ การศึกษาในช่วงเวลาที่ใช้กฎพีทักสำหรับการศึกษา เป็นหลักสูตร (๒๐ มิถุนายน ๒๔๓๕)	๓๐๒
แผนภูมิที่ ๓ แผนการศึกษา พ.ศ. ๒๔๓๘-๒๔๔๔	๓๐๓
แผนภูมิที่ ๔ โครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๔๑	๓๐๓
แผนภูมิที่ ๕ โครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๔๑	๓๐๔
แผนภูมิที่ ๖ โครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๔๕	๓๐๕
แผนภูมิที่ ๗ แผนการศึกษา พ.ศ. ๒๔๔๕	๓๐๖
แผนภูมิที่ ๘ แผนการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๐	๓๐๖
แผนภูมิที่ ๙ แผนการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๒	๓๐๗
แผนภูมิที่ ๑๐ โครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๖	๓๐๗
แผนภูมิที่ ๑๑ ประเภทและภาคของการศึกษาตามโครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๘	๓๐๘
แผนภูมิที่ ๑๒ การจัดการศึกษาตามโครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๘	๓๐๙
แผนภูมิที่ ๑๓ แผนการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๘	๓๑๐
แผนภูมิที่ ๑๔ แผนการศึกษา พ.ศ. ๒๔๕๘ สำหรับนักเรียนชาย และ สำหรับนักเรียนหญิง	๓๑๑
แผนภูมิที่ ๑๕ การจัดการศึกษาตามโครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔	๓๑๒
แผนภูมิที่ ๑๖-๑๗ โครงการศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔	๓๑๓
แผนภูมิที่ ๑๘ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๗๕	๓๑๗
แผนภูมิที่ ๑๙ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๗๙	๓๑๗
แผนภูมิที่ ๒๐ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๙๔	๓๑๘
แผนภูมิที่ ๒๑ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓	๓๒๑
แผนภูมิที่ ๒๒ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐	๓๒๒